

На днешната дата 29 януари през 1990 г. точно преди 30 години комунистическият режим започва паническо прочистване на архивите на своя репресивен апарат – Държавна сигурност.

Целта е тайно от обществото и от оформящата се политическа опозиция в страната тоталитарното управление на БКП да прочисти архивите от компрометиращи партията материали за различни нейни престъпления, и не по-маловажно е да постави в зависимост по време на прехода към демокрация агентурния апарат, с който си е служила дотогава.

И двете цели са изпълнени успешно въпреки огромните страхове и опасения, които тогава тресат МВР-ДС.

В резултат на незаконното прочистване са унищожени около 42% от агентурните дела, но БКП, която малко по-късно се преименува на БСП, запазва два вида документи, с които поставя в тежка зависимост своите агенти – картоните в картотеки и регистрите, с които на ръка са вписвани различните видове секретни сътрудници на Държавна сигурност.

Преди 30 години: БКП/ДС тайно прочистват досиетата, правят прехода зависим от тях

Написано от Христо Христов
Сряда, 29 Януари 2020 22:16

Архитектите на прочистването на досиетата са зам.-министърът на вътрешните работи и отговарят за архива на ДС ген. Стоян Савов и началникът на отдел 03 (архива) ген. Нанка Серкеджиева.

Савов сезира за проблема тогавашния министър на вътрешните работи ген. Атанас Семерджиев със строго секретно от особена важност докладна записка.

Семерджиев, който е изпратен начело в МВР от новото партийно ръководство (дотогава той е зам.-министър в Министерството на народната отбрана), представлява „здравите“ сили на компартията в МВР, които вече са се разграничили от Тодор Живков и искат да му прехвърлят цялата отговорност за тоталитарния режим.

Документът е утвърден от министър Семерджиев на 25 януари и изведен за изпълнение четири дни по-късно – на 29 януари 1990 г.

Основният мотив за чистката на досиетата мотив, който се изтъква в документа, е „усложнената политическа и оперативна обстановка“.

„Усложнената политическата обстановка“ е факта, че за първи път БКП и ДС разбират, че повече няма да управляват еднопартийно и без опозиция.

Това е няколко дни преди провеждането на 14 извънреден конгрес на БКП, който се оказва и последен. До ръководството на МВР-ДС достига информация, че агенти масово искат спешни срещи със своите водещи офицери и искат да получат гаранции, че досиетата им ще бъдат унищожени.

Друга информация, която постъпва до ръководството на репресивния апарат на БКП е, че някои оперативни работници са готови да преминат към лагера на политическата опозиция в лицето на СДС.

Преди 30 години: БКП/ДС тайно прочистват досиетата, правят прехода зависим от тях

Написано от Христо Христов
Сряда, 29 Януари 2020 22:16

На 5 февруари 1990 г. зам.-министър ген. Стоян Савов внася втора докладна на вниманието на министър Семерджиев, с която се предлага още по-драстично унищожаване на агентурните дела, тъй като предварителния замисъл щял да приключи за 1200 човекодни.

А по това време вече е ясно, че чистката трябва да приключи преди първите демократични избори през месец юни 1990 г.

На същата дата, 5 февруари, министър Семерджиев заявява на всеослушание на Кръглата маса, че вече Държавна сигурност не съществува. На въпрос на опозицията от СДС за досиетата, той отклонява хитро въпроса. Отварянето на досиетата на ДС не заляга в споразуменията от Кръглата маса – капитална грешка на опозицията.

За незаконната чистка се разбира едва през 1992 г., когато управлява правителството на СДС с премиер Филип Димитров.

Прокуратурата образува следствие за незаконното унищожаване срещу генералите Семерджиев и Серкеджиева, но го вкарва в съдебна зала една през 2002 г. (третият замесен в престъплението ген. Савов се самоубива два дни преди съдебния процес срещу него за унищожаване на разработките на ДС срещу убийтия от режима в Лондон през 1978 г. Георги Марков, б.а.).

Двамата са признати за виновни и Семерджиев получи 4 години затвор, а Серкеджиева 2 години.

Те обжалват осъдителните присъди и през август 2003 г. 5-членен състав на Върховния касационен съд отменя първоинстанционното съдебно решение и връща делото за доразследване. Въпреки значимия обществен интерес делото не е внесено от прокуратурата за повторно разглеждане от съда през следващите години.

Необезпокоявани повече от българското правосъдие двамата подсъдими изживяват остатъка от живота без повече да прекрачват съдебна зала. Нанка Серкеджиева

Преди 30 години: БКП/ДС тайно прочистват досиетата, правят прехода зависим от тях

Написано от Христо Христов
Сряда, 29 Януари 2020 22:16

почива през 2012 г., а Семерджиев през 2015 г.

Досиетата на репресивния апарат на БКП са отворени успешни една на третия опит през 2006 г., 16 години след началото на прехода.

Вижте графика с подробна информация за [видовете прочистени досиета през 1990 – ТУК](#)